

Közönséges selyemkóró

Tudományos neve

Asclepias syriaca L.

Szinonim elnevezés: *Asclepias cornuti* Decne., *Asclepias intermedia* Vail, *Asclepias kansana* Vail, *Asclepias syriaca* L. var. *kansana* (Vail) Palmer & Steyermark

Elterjedése, behurcolás módjai

Észak-amerikai eredetű, agresszívan terjedő gyomnövény, melyet Európa valamennyi országába behurcoltak. Magyarországra eredetileg a textilipar számára hozták be; napjainkra az egész ország területén gyakori (lásd térkép). Hazai elterjedését jelentősen elősegítette az 1870–1950-es évek során intenzív termesztése.

Élőhelye

Őshazájában, Kanada délkeleti és az Egyesült Államok keleti síkságain, a hideg és meleg mérsékelt övi erdők zónájában egyaránt megtalálható. Hazánkban terjedése különösen laza talajú, bolygatott élőhelyeken – a száraz nyílt homoki gyepektől a nedves árterekig – intenzív, újabban viszont a löszös, kötöttebb talajokon is szembetűnő. Jól tűri a szárazságot.

Megjelenése, szaporodása

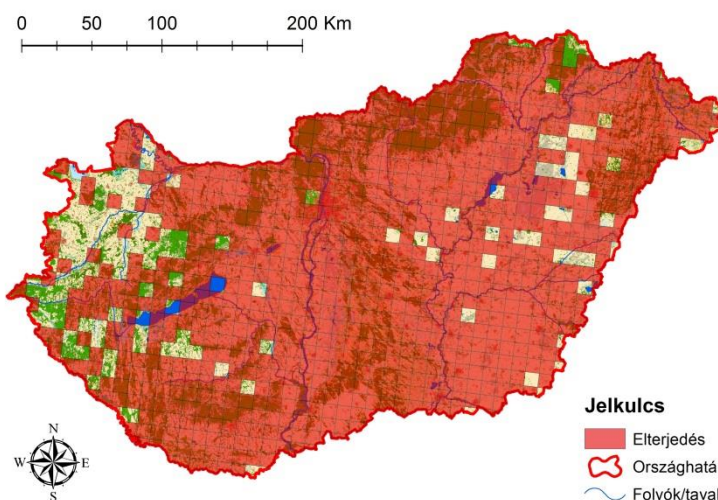
A selyemkórófélék családjába (Asclepiadaceae) tartozó, a dohányra (*Nicotiana tabacum*) emlékeztető, élő növény. Vastag gyökerei rizómaszerűek, ám nem hajtás eredetűek, ezért gyökerét tarackgyökernek is nevezik, mellyel a növény kiválóan tud klonálisan, ivartalan úton terjedni. Tagolatlan levelei átellenesek, rövid nyélen ülnek, 15–25 cm hosszúak, 5–9 cm szélesek, hosszúkás/tojásdad alakúak, szélük ép, erezetük feltűnő, fonákjukon molyhosak, fehéres színűek. A hímnős virágok levélhóalji vagy végálló bogernyőt alkotnak, melynek nyele 5–10 cm hosszú. A virágok színe a fehértől a rózsaszínűn át a vörösig változó. A csésze kicsi, zöldes színű, a párta öttagú; a két virágkör csak a tövénél forr össze. A feltűnő mellékpárta (korona) oszloprésze csővé záródott, benne helyezkedik el a magház. A mellékpárta elől 5 zsákocskát képez, melyek egy-egy nektártermelő képletet foglalnak magukba. A zsákocskákkal azonos magasságban található a termő bibéje, amely ülő, kiszélesedő, ötszögletű, oldalán 5 db barázdával. Az erősen módosult porzók a barázda fölött csatlakoznak a bibéhez. A termés tojásdad-hengeres formájú, 8–11 cm hosszú, 2–3 cm széles, felnyíló tüsző; kialakulhat ikertüsző is, de ritkábban. A termések felszíne finoman tüskés, molyhos. Hosszú élettartamú, repítőkészülékes magjait főként a szél terjeszti.

Hatása az őshonos élővilágra, gazdasági és humán-egészségügyi hatásai

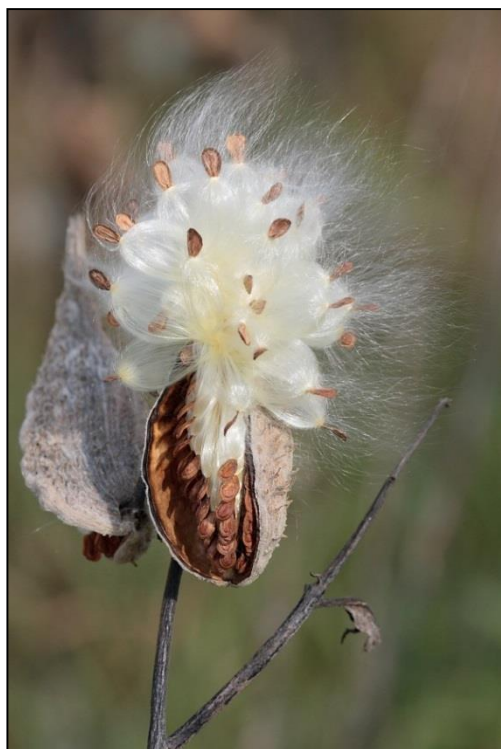
Árnyékolásával és térfoglalásával fejt ki a legnagyobb hatást környezetére; allelopátiás tulajdonsága is ismert. Inváziója különösen a valamilyen mértékben már degradálódott növénytársulásokban jelentős, klonális terjedése miatt azonban a természetközeli társulásokat is veszélyezteti. Átalakítja környezetét – nagy kiterjedésű sarjtelepei csökkentik az őshonos növényfajok számát és életlehetőségeit. Hazánkban rendkívül sokoldalú hasznosíthatóságot tulajdonítottak a fajnak – hajtását spárpa helyett fogyasztották, tejnedvét a gumigyártásban, magszöreit a selyemgyártásban hasznosították, rostjaiból papírt és tapétát gyártottak, virágából illóolaj, szörp, bor készült, sajátos alakú termését a virágkötészetben alkalmazták.

Napjainkra csak mézelő növényként való gyakorlati jelentősége igazolódott be, így a korábban telepített állományokat felhagyták. Gazdasági kárt is okoz – pl. a gyepek előzölésével rontja a széna, a legelhető takarmány minőségét, valamint nagy tömegben elvonhatja a napraforgó megporzásától a méheket, ezáltal terméskiesést eredményez. Számos károsítója ismert (pl. vírusok, gombák, fonálféreg). A növény minden része mérgező; fehér színű tejnedvet tartalmaz, amely hasmenést, nehézlégzést, görcsöket, illetve egyensúlyzavart okozhat.

Határozóbélyegei

A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) megjelenése (magassága, levele) a dohányhoz hasonló, ezért vaddohánynak is nevezik; selymesen szőrözött magja miatt ritkábban selyemfűként is említik. Jellemző habitusa miatt a hazánkban természetes környezetben előforduló növényfajok közül egyetlen más fajjal sem téveszthető össze.

Irodalom

- Bagi, I. (2004): Selyemkóró. – In: Mihály, B., Botta-Dukát, Z. (szerk.) (2004): Biológiai inváziók Magyarországon – Özönnövények. – TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó, Budapest, pp. 319-336.
- Bartha, D., Király, G., Schmidt, D., Tiborcz, V., Barina, Z., Csiky, J., Jakab, G., Lesku, B., Schmotzer, A., Vidéki, R., Vojtkó, A. & Zólyomi, Sz. (szerk. / eds.) (2015): Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza / Distribution atlas of vascular plants of Hungary. – Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó / University of West Hungary Press, Sopron, 329 pp.
- <https://gd.eppo.int/taxon/ASCSY>
- <https://www.cabi.org/isc/datasheet/7249>